

Teamrollen

Een teamrol is de aanduiding van een functie, positie of taak die een teamlid toegewezen heeft gekregen binnen een werkgroep of die ontwikkeld is als gevolg van de groepsdynamiek binnen het team.

Rollen in het team

Tijdens de confrontatiefase worden de rollen gecontroleerd en toegewezen. Rollen zijn gebaseerd op persoonlijkheid, neigingen en de samenstelling van de groep. Soms heeft een individu meerdere rollen. Het kan ook gebeuren dat je een rol moet vervullen om een leemte op te vullen.

De rollen volgens Belbin

Volgens Belbin^[1] werken teams effectief als ze bestaan uit een verscheidenheid aan heterogene persoonlijkheids- en roltypes, waarbij hij in zijn classificatie drie hoofdoriëntaties onderscheidt, die elk op hun beurt drie van de negen teamrollen omvatten:

- **3 actiegerichte rollen:** Doer (vormer), Implementor (uitvoerder), Perfectionist (voltooier)
- **3 communicatiegerichte rollen:** Coördinator (Co-ordinator), Teamworker (Teamworker), Resource Investigator (Resource Investigator)
- **3 kennisgeoriënteerde rollen:** Innovator/Inventor (plan), Observer (Monitor Evaluator), Specialist (Specialist)

Teamrollen volgens Belbin

bijdrage	Charakteristika
Ideën bedenken	unorthodoxes Denken
contacten leggen	kommunikativ, extrovert
procesbeheersing	zelfsicher, vertrouwend
problemen overwinnen	dynamisch, werkt goed onder druk
op zoek naar mogelijkheden	nuchter, strategisch, kritisch
vermindert wrijvingen	kooperatief, diplomatisch
de afsluiting	disziplinerend, betrouwbaar
betrouwbare resultaten	gewissenhaft, pünktlich
informatie verzamelen	selbstbezogen, engagiert, flexibel

De vernieuwer/uitvinder (Plant)

- **Kenmerken:** De uitvinder is introvert, creatief, fantasierijk en heeft een onorthodoxe manier van denken. Hij brengt nieuwe ideeën en strategieën ter sprake en zoekt naar alternatieve oplossingen.
- **Sterke punten:** Zijn specifieke vaardigheden liggen vooral in het vinden van oplossingen voor moeilijke problemen.
- **Zwakke punten:** Hij heeft de neiging om details en trivialiteiten te negeren, wat resulteert in onzorgvuldige fouten. Hij is ook moeilijk te bekritisieren.
- **Toepassingsgebied:** Uitvinders moeten zich concentreren op hun grote probleemoplossende vermogen en hun vermogen om nieuwe strategieën te ontwikkelen, terwijl ze ook rekening houden met de ideeën van andere teamleden.

De brononderzoeker

- **Kenmerken:** De Hulpbrononderzoeker is extravert, enthousiast en communicatief. Hij maakt snel vrienden, is sociaal en gezellig.
- **Sterke punten:** Hij vindt het gemakkelijk om nuttige contacten te leggen en te benutten met bronnen buiten het team. Bovendien vindt hij nieuwe mogelijkheden en alternatieve oplossingen.
- **Zwakke punten:** Switchers zijn vaak overdreven optimistisch en verliezen gemakkelijk hun interesse na aanvankelijk enthousiasme. Ze hebben ook de neiging om zich met irrelevante zaken bezig te houden, waardoor ze afdwalen van het kernthema.
- **Toepassingsgebied:** Pioniers moeten intensief contacten onderhouden met de wereld buiten het team en intensief gebruik maken van de bronnen die op deze manier worden gevonden om ideeën te vinden.

De Coördinator/Integrator (Co-Ordinator)

- **Kenmerken:** De coördinator is zelfverzekerd, besluitvaardig, communicatief en een goede luisteraar. Hij coördineert het werkproces, stelt doelen en prioriteiten, herkent relevante problemen en delegeert taken aan collega's die daar het meest geschikt voor zijn. Hij zorgt ervoor dat externe doelen en deadlines worden gehaald.
- **Zwakke punten:** Zijn collega's kunnen hem vaak als manipulatief ervaren. Dit kan ertoe leiden dat ze afstand nemen van de coördinator, vooral op persoonlijk vlak. Dit gevoel wordt versterkt door het feit dat hij ook de neiging heeft om persoonlijke taken te delegeren.
- **Toepassingsgebied:** Mensen met de eigenschappen van een coördinator zijn bijzonder geschikt als teamleider wiens taken liggen in de coördinatie en toewijzing van specialistische gebieden.

De vormer

- **Kenmerken:** De Vormer is dynamisch, vol energie en staat voortdurend onder druk, hij verwerpt onduidelijke en onnauwkeurige informatie en uitspraken en concentreert zich op de essentiële kernproblemen.
- **Sterke punten:** Hij daagt zijn collega's uit en neemt snel verantwoordelijkheid. Hij formuleert subdoelen, zoekt naar structuren, zorgt voor snelle besluitvorming en zorgt ervoor dat taken onmiddellijk worden uitgevoerd.
- **Zwakke punten:** Vormers hebben de neiging om te provoceren en krijgen gemakkelijk ruzie met hun teamcollega's, maar koesteren geen wrok. Ze worden als arrogant ervaren, vooral door waarnemers buiten het team. Ze veroorzaken ook onrust in het team door hun hectische gedrag.
- **Toepassingsgebied:** doeners voelen zich het prettigst in een team van gelijken. Zodra ze een leiderschapspositie moeten innemen, zijn meer controle en coördinatie vereist, wat vooral van dit roltype een hoge mate van zelfdiscipline vraagt. Concentratie en het benutten van sterke punten zijn hier ook nuttig.

De waarnemer (monitorbeoordelaar)

- **Kenmerken:** De waarnemer is nuchter, strategisch en analytisch. Hij krijgt een goed overzicht vanop afstand, is eerder introvert en spreekt zelden ongevraagd.
- **Sterke punten:** De Monitor Evaluator overweegt alle relevante mogelijkheden en heeft een goed beoordelingsvermogen.
- **Zwakke punten:** Door een gebrek aan enthousiasme is hij nauwelijks in staat om anderen te motiveren, heeft hij de neiging om zijn interesse volledig te verliezen nadat hij kritiek heeft gekregen en kan hij door teamcollega's als tactloos en neerbuigend worden ervaren.
- **Toepassingsgebied:** De waarnemer moet ervoor zorgen dat zijn mening gehoord wordt. Dit kan bereikt worden door te proberen minder cynisch en sceptisch te zijn.

De teamwerker/teamspeler (Teamworker)

- **Kenmerken:** Teamwerkers zijn sympathiek, populair, communicatief, diplomatiek en kennen vaak de privé-achtergronden van hun collega's.
- **Sterke punten:** Ze zorgen voor een aangename werksfeer en harmonie, daarom kunnen ze ook omschreven worden als de "sociale ziel" van het team. Teamwerkers vermijden rivaliteit en kunnen zelfs introverte collega's motiveren om actiever deel te nemen.
- **Zwakke punten:** ze zijn besluiteloos in kritieke situaties en hebben de neiging om beslissingen aan anderen over te laten.
- **Toepassingsgebied:** De aanwezigheid van teamwerkers is vooral belangrijk in conflictsituaties, omdat ze hun diplomatieke vaardigheden kunnen gebruiken om meningsverschillen op te

lossen. Ze helpen vaak vanaf de achtergrond en zijn verantwoordelijk voor het leveren van sociale diensten.

De uitvoerder

- **Kenmerken:** De uitvoerder is betrouwbaar, conservatief en gedisciplineerd. Ze werken efficiënt, systematisch en methodisch.
- **Sterke punten:** Implementators vertalen concepten in haalbare werkplannen, hebben behoefte aan stabiele structuren en werken daarom ook aan de bouw ervan.
- **Zwakke punten:** ze zijn kritisch tegenover veranderingen in de omgeving en reageren vaak star op nieuwe voorgestelde oplossingen.
- **Toepassingsgebied:** Uitvoerders moeten verantwoordelijk zijn voor het definiëren van een duidelijk doel, praktische benaderingen en het structureren van de procedure.

De perfectionist (Completer)

- **Kenmerken:** De Completer is perfectionistisch, nauwkeurig, punctueel, betrouwbaar en angstig.
- **Sterke punten:** hij vermijdt fouten en zorgt ervoor dat deadlines precies gehaald worden en besteedt aandacht aan details.
- **Zwakke punten:** Uit angst dat er iets over het hoofd wordt gezien, controleert en controleert hij liever persoonlijk dan dat hij delegeert. Hij is vaak overbezorgd en te precies, waardoor hij het overzicht kan verliezen.
- **Toepassingsgebied:** Completers leveren een belangrijke bijdrage als het team te oppervlakkig dreigt te werken of deadlines niet haalt.

De Specialist (Specialist) - toegevoegd personage van Belbin

- **Kenmerken:** De specialist is egocentrisch, toegewijd en gericht op het technische/specialistische deel van een onderwerp. Hij heeft uitgebreide vakkennis, achtergrondinformatie en vaardigheden die de andere teamleden missen.
- **Sterke punten:** Hij vertaalt algemene uitspraken in technisch correcte termen en levert een professionele bijdrage aan het onderwerp in kwestie.
- **Zwakke punten:** Specialisten hebben de neiging zich te verliezen in technische details en leveren daarom alleen informatieve bijdragen.
- **Toepassingsgebied:** De functie van de specialist is het compenseren van informatietekorten in het team en het leveren van de nodige expertise.

Referenties

[1] <http://www.belbin.com/rte.asp?id=8>